

DŽ. R. R. TOLKIN

Hobit

DŽ. R. R.
TOLKIN

Hobit

Ilustrovaó ALAN LI

Biblioteka
BESKRAJNI SVET FANTASTIKE

Urednik
Borislav Pantić

Naslov originala
J. R. R. Tolkien
“The Hobbit or There and Back Again”

Copyright © The J.R.R. Tolkien Copyright Trust
1937, 1951, 1966, 1978, 1995
Illustrations © Alan Lee 1997
Copyright © 2012 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

ISBN 978-86-7702-263-1

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, prešampavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2012.

Dž. R. R. Tolkin

H O B I T

ILI
TAMO I NATRAG

S engleskog preveo
Danko Ješić

**Čarobna
knjiga**

SADRŽAJ

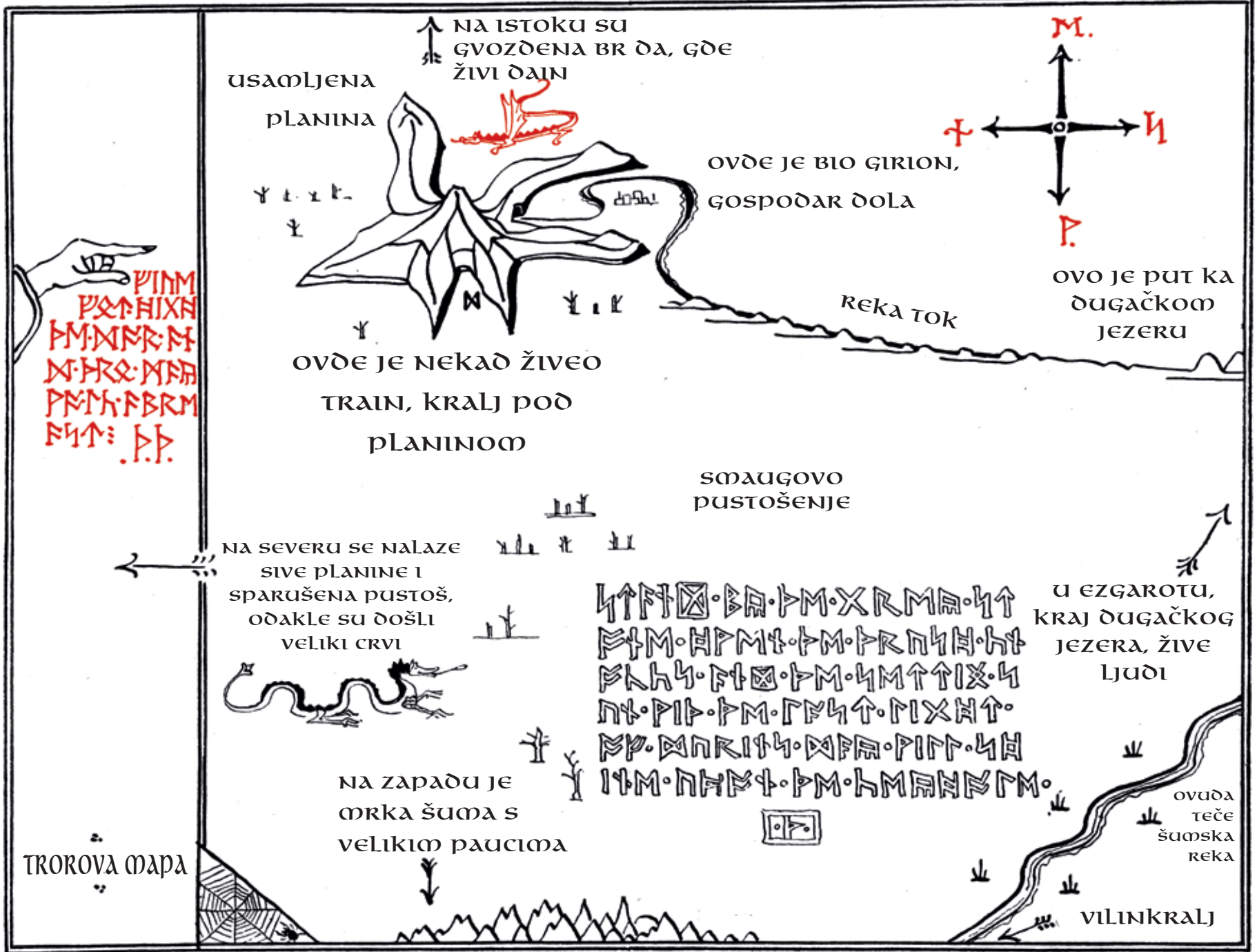
I	Neočekivani posetioci	13
II	Ovčije pečenje	49
III	Kratak odmor	73
IV	Preko brda i ispod brda	85
V	Zagonetke u tami	103
VI	Iz tiganja u vatru	133
VII	Neobično konačište	161
VIII	Muve i pauci	197
IX	Beg u buretu	241
X	Srdačan doček	263
XI	Na pragu	281
XII	Tajne informacije	293
XIII	Nikog kod kuće	323
XIV	Vatra i voda	341
XV	Dolazak oluje	355
XVI	Lopov u noći	369
XVII	Provala oblaka	379
XVIII	Povratak kući	395
XIX	Poslednja deonica	409

ILUSTRACIJE

Trorova mapa *	8
Bilbo u Ulici rupa	prednja unutrašnja korica
Neočekivani posetioci	33
Trorova mapa	34
U Usamljenoj Zemlji	67
Trolovi čekaju zoru	68
Most do Rivendela	101
Veliki Goblin	102
Zagonetke u tami	135
Bilbo se suočava sa stražarima	136
Varge	169
Karstena	170
Gandalfov oproštaj	203
Leptiri u krošnjama	204
Zarobljenici paukova	237
Kapija kralja vilovnjaka	238
Beg u buretu	271
Jezergrad	272
Približavanje tajnom ulazu	305
Smaug Veličanstveni	306
Smaugov bes	339
Glavni ulaz	340

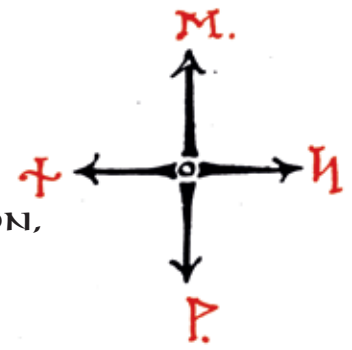
Smaugova smrt	373
Dolazak oluje	374
Bitka pet armija	407
Kralj pod Planinom	408
Gandalfov oproštaj	zadnja unutrašnja korica
Mapa Divljozemlja*	420

* Mape napravio Dž. R. R. Tolkin

NA ISTOKU SU
GVOZDENA BR DA, GDE
ŽIVI DAIN

USAMLJENA
PLANINA

OVDE JE BIO GIRION,
GOSPODAR DOLA

OVO JE PUT KA
DUGAČKOM
JEZERU

OVDE JE NEKAD ŽIVEO
TRAIN, KRALJ POD
PLANINOM

SMAUGOVO
PUSTOŠENJE

NA SEVERU SE NALAZE
SIVE PLANINE I
SPARUŠENA PUSTOŠ,
ODAKLE SU DOŠLI
VELIKI CRVI

U EZGAROTU,
KRAJ DUGAČKOG
JEZERA, ŽIVE
LJUDI

HTFT. BA. TM. XRMA. HT
FTM. HPT. TM. TRNH. HT
FKHY. FT. TM. YMT. TX. Y
NT. PIT. TM. GFHT. FXHT.
SP. ANRITH. DPA. PIFT. YH
ITM. NHPT. TM. HMANNPTM.

NA ZAPADU JE
MRKA ŠUMA S
VELIKIM PAUCIMA

OVUDA
TEČE
ŠUMSKA
REKA

VILINKRALJ

TROROVA MAPA

ÞM·HMBBIT
FR
ÞMRM·FTD·BFKH·FXFIT

Ova priča je veoma stara. U to davno doba, jezici i pismo bili su potpuno drugačiji od današnjih. Koristio sam engleski da predstavim sve te jezike. Ali treba napomenuti dve stvari. Prvo, u engleskom je jedina ispravna množina reči *dwarf* (patuljak) – *dwarfs*, a pridev je – *dwarfish*. U ovoj priči pominju se *dwarves* i *dwarvish*, ali samo kad se govori o drevnom narodu kom pripadaju Torin Hrastoštit i njegova družina. Drugo, *orc* (ork) nije engleska reč. Pojavljuje se na nekoliko mesta, ali se obično prevodi kao *goblin* (ili *hobgoblin*, ako je posredi krupnija vrsta). *Orc* je ime koje su hobiti u to vreme nadenuli tim stvorenjima i nema nikakve veze s *orc* ili *ork*, kako nazivamo jednu vrstu delfina.

Rune su znakovi starog pisma koje su nekad klesane ili urezivane u drvo, kamen ili metal, i zbog toga su tanke i uglaste. U vreme kad se odvija ova priča, samo su se još patuljci redovno služili tim pismom, posebno u svojim privatnim ili tajnim beleškama. Njihove rune su u ovoj

stranu. Ovaj hobit nije morao da se penje uza stepenice: spavaće sobe, kupatila, podrumi, ostave (i to mnogo njih), plakari (imao je čitave sobe za odlaganje odeće), kuhinje, trpezarije, sve je to bilo na istom spratu i, u stvari, u istom hodniku. Sve najbolje sobe bile su levo od ulaza, jer te su bile jedine s prozorima, duboko uvučenim okruglim prozorima kroz koje se video vrt, a iza njega livade koje se prostiru prema reci.

Ovaj je hobit bio imućan, a prezivao se Bagins. Baginsi su živeli u okolini Brda duže no što se iko seća, a ljudi su ih smatrali uglednim, ne samo zato što su uglavnom bili bogati već i što nisu bili skloni avanturama, niti su činili neočekivane stvari: mogli ste unapred da pogodite šta će Bagins odgovoriti na bilo koje pitanje a da mu ga i ne postavite. Ovo je priča o tome kako je jedan Bagins doživeo avanturu, i našao se u situaciji da radi i govori potpuno neočekivane stvari. Možda je izgubio poštovanje komšija, ali je dobio... uostalom, videćete je li išta dobio naposljetku.

Majka ovog našeg hobita... ali šta je to hobit? Pretpostavljam da je hobite danas potrebno opisati, pošto su postali retki i uplašeni od Velikih Ljudi, kako nas zovu. Oni su (ili su bili) mali ljudi, otprilike pola naše visine, a manji od bradatih patuljaka. Hobiti nemaju brade. Gotovo da i ne koriste nikakve čarolije, sem one obične, svakodnevnice, koja im pomaže da nestanu tiho i brzo kad veliko glupo čeljade kao vi ili ja odnekud nespretno nabasa

galameći kao slon, što oni čuju s kilometra udaljenosti. Skloni su gojenju u predelu stomaka, oblače se u jarke boje (uglavnom zelenu i žutu); ne nose cipele, jer im na stopalima rastu prirodni kožni đonovi i gusta topla smeđa dlaka nalik onoj na glavama (koja je kovrdžava); imaju duge spretne smeđe prste, dobroćudna lica, i smeju se dubokim prijatnim smehom (posebno posle ručka, koji imaju dva puta dnevno kad god im se pruži prilika). Sad znate dovoljno za početak. Kao što rekoh, majka ovog našeg hobita – to jest Bilba Baginsa – bila je čuvena Beladona Tuk, jedna od tri pomena vredne kćeri Starog Tuka, starešine hobita koji su živeli s druge strane Vode, rečice koja je proticala u podnožju Brda. Često se pričalo (u drugim porodicama) da je, nekada davno, jedan od Tukovih predaka uzeo vilu za ženu. To je, naravno, apsurdno, ali zasigurno je u njima postojalo nešto ne sasvim hobitsko i, s vremena na vreme, članovi Tukove porodice upuštali su se u avanture. Diskretno bi nestali, a porodica bi to zataškala; no ostaje činjenica da Tukovi nisu bili ugledni kao Baginsovi, mada su nesumnjivo bili bogatiji.

Niko ne kaže da je Beladona Tuk imala bilo kakve avanture nakon udaje za Banga Baginsa. Bango, Bilbov otac, sagradio je za nju najluksuzniju (delimično njenim novcem) hobitsku rupu koja je postojala, u Podbrđu, Zabrdju ili Prekovođu, i tu su živeli do kraja života. Sasvim je moguće da je Bilbo, njen jedini sin, mada je

izgledao i ponašao se kao pravi naslednik svog razboritog i ljubaznog oca, preuzeo neku pomalo čudnu karakternu crtu s Tukove strane, nešto što je samo čekalo pravu priliku da se ispolji. Prilika se pružila tek kad je Bilbo Bagins odrastao, imao je tad pedesetak godina, i živeo u divnoj hobitskoj rupi koju je sagradio njegov otac, koga sam vam upravo opisao, i dok se nije naizgled potpuno skrasio.

Čudnom igrom slučaja, jednog davnog jutra u tišini koja je vladala svetom, u vreme kad je bilo manje buke i više zelenila, hobiti još uvek bili brojni i bogati, a Bilbo Bagins stajao na vratima posle doručka pušeći ogromnu dugačku drvenu lulu, koja mu je sezala skoro do dlakavih nožnih prstiju (pažljivo začesljanih) – naišao je Gandalf. Gandalf! Ako ste čuli samo četvrtinu onog što sam ja čuo o njemu, a čuo sam samo delić onog što se može čuti, već ste spremni za neku izuzetnu priču. Priče i pustolovine nicali su posvuda kuda bi on prošao, na najčudniji način. Već godinama ga put nije naveo do Brda, zapravo od doba kad je njegov prijatelj Stari Tuk umro, i hobiti su skoro zaboravili i kako izgleda. Otišao je preko Brda i na drugu obalu Vode nekim svojim poslom, još kad su svi oni bili mali hobiti i hobitice.

I tako je Bilbo, ne sumnjajući ništa, tog jutra video tek nekog starca sa štapom. Na sebi je imao visok zašiljen plav šešir, dug siv ogrtač, srebrn šal preko kojeg mu je duga bela brada padala do pojasa, i ogromne crne čizme.

„Dobro jutro“, rekao je Bilbo, a tako je i mislio. Sunce je sijalo, a trava je bila veoma zelena. Ali Gandalf ga pogleda ispod dugačkih čupavih obrva koje su izvirivale ispod oboda čudnovatog šešira.

„Kako to mislite?“, pitao je. „Da li mi želite dobro jutro, ili govorite da je jutro dobro želeo ja to ili ne; ili se dobro osećate ovog jutra; ili je ovo jutro u kojem treba biti dobar?“

„Sve to zajedno“, odgovori Bilbo. „A uz to dodajem: jutro je kao stvoreno da se pred kućom popuši lula duvana. Ako imate kod sebe lulu, sedite i poslužite se mojim duvanom! Čemu žurba, ceo je dan pred nama!“ Zatim je Bilbo seo na prag, prekrstio noge, i ispustio predivan siv kolut dima koji je zaplovio vazduhom neprekinut i zauvek nestao preko Brda.

„Veoma lepo!“, kazao je Gandalf. „Ali ja jutros nemam vremena za kolutove dima. Tražim nekog da mi se pridruži u pustolovini koju spremam, i teško mi je da ikog pronađem.“

„Verujem da jeste – u ovim krajevima! Mi smo veoma skroman i miran svet i ne marimo za avanture. Opasne uznemirujuće neprijatne stvari! Zbog njih se kasni na ručak! Ne razumem šta iko u njima nalazi“, odgovori naš gospodin Bagins, zadenu palac za naramenice i ispusti drugi, još veći kolut dima. Zatim je uzeo jutarnju poštu i počeo da čita, pretvarajući se da više ne primećuje starca. Zaključio je da mu ovaj nije baš po volji, i želeo je da

već jednom ode. Ali se starac nije ni pomerio. Stajao je naslonjen na štap i ćutke gledao u hobita, tako da je Bilbo osetio nelagodu i malo se naljutio.

„Dobro vam jutro!“, rekao je konačno. „Mi ovde ne želimo nikakve avanture, hvala na ponudi! Možete pokušati preko Brda ili na drugoj obali Vode.“ Hteo je da mu stavi do znanja kako je time razgovor okončan.

„Vaše *dobro jutro* ima baš mnogo značenja!“, kazao je Gandalf. „Sad već želite da me skinete s vrata i nećete biti zadovoljni dok ne odem.“

„Ali nikako, nikako, dragi moj gospodine! Da vidimo, rekao bih da vas ne poznajem?“

„Ali svakako, svakako me poznajete, dragi moj gospodine – a i ja poznajem vas, gospodine Bilbo Baginse. A vi ste čuli moje ime, mada se ne sećate da mi pripada. Ja sam Gandalf, a Gandalf – to sam ja! I da ja doživim da me sin Beladone Tuk pozdravi kao da sam neki putujući prodavac dugmadi!“

„Gandalf, Gandalf! Jao meni! Ne valjda onaj lutajući čarobnjak koji je poklonio starom Tuku par čarobnih dijamantskih dugmadi za manžetne koja su se sama zakopčavala i nisu se otkopčavala dok im se ne naredi? Ne valjda onaj čudni svat koji je na zabavama pripovedao tako lepe priče o zmajevima, goblinima, džinovima i spasavanju princeza i dogodovštinama udovičkih sinova? Ne čovek koji je pravio tako posebno izvanredne vatromete! Sećam ih se! Stari Tuk ih je uvek pravio za letnju dugodnevicu.

Izvršno! Na nebu su se rasprskavali u velike vatrene ljljane, zevalice i zanovetke i dugo bili vidljivi u letnje predvečerje!“ Primećujete već da gospodin Bagins nije bio onako prozaičan kao što je mislio, i da je veliki ljubitelj oveća. „Jao meni!“, nastavio je. „Ne valjda onaj Gandalf koji je odgovoran što su toliki mirni mladići i devojane otišli u Daljinu da se prepuste ludim pustolovinama? Svemu od veranja po drveću do posećivanja vilovnjaka – ili plovidbu brodovima, plovidbu do drugih obala! Sto mu muka, život je bio veoma zanim... mislim, nekad ste stvarno uzburkavali duhove u ovim krajevima. Izvinjavam se, ali nisam imao pojma da se još uvek bavite time.“

„A čime bi trebalo da se bavim?“, upitao je čarobnjak. „Ipak mi je drago što vidim da se sećate nekih stvari u vezi sa mnom. U svakom slučaju, izgleda da se mojih vatrometa rado sećate, a to mi uliva nadu. Zaista, u spomen na vašeg dedu Tuka i sirotu Beladonu, daću vam ono što ste tražili.“

„Izvinite, ali ja ništa nisam tražio!“

„Jeste, jeste! I to dvaput. Žao mi je. Dobićete to. U stvari, ići ću tako daleko da vas pošaljem u ovu pustolovinu. Veoma zabavno za mene, veoma dobro za vas – i korisno takođe, nadam se, ako budete preživeli.“

„Izvinite! Meni ne trebaju nikakve pustolovine, hvala lepo. Ne danas. Doviđenja! Ali molim vas, svratite na čaj... kad god vam je zgodno! Možda sutra? Dođite sutra! Zdravo!“ Rekavši to, naš hobit se okrete i šmugnu kroz

okrugla zelena vrata, zatvorivši ih onoliko brzo koliko se usuđivao da ne bi ispao nepristojan. Čarobnjaci su ipak čarobnjaci.

„Šta li mi samo bi da ga zovem na čaj!“, rekao je sam sebi ulazeći u ostavu. Tek što je bio doručkovao, ali pomislio je da bi mu dva-tri kolačića i gutljaj nečeg dobro došli nakon pretrpljenog straha.

Gandalf je u međuvremenu i dalje stajao pred vratima smejući se dugo ali nečujno. Nakon izvesnog vremena, priđe ulazu i šiljkom štapa izgreba neki čudan znak u hobitovim divnim zelenim vratima. Potom se udalji, upravo dok je Bilbo dovršavao svoj drugi kolač i počinjao da misli kako je veoma uspešno izmakao pustolovinama.

Sledećeg dana, gotovo da je zaboravio na Gandalfa. Vrlo je lako zaboravljao stvari sem kad bi ih pribeležio u svoj rokovnik; ovako: *Gandalf čaj sreda*. Juče je bio odviše uzbuđen da uradi tako nešto.

Upravo u vreme za čaj začula se strahovita zvonjava zvona na vratima, i tad se setio svega! Užurbano je pripremio čajnik, izvadio još jednu šoljicu i tacnu, dodao još dva-tri kolačića i odjurio prema vratima.

„Izvinjavam se što nisam odmah otvorio!“, upravo se bio pripremio da kaže, kad je video da to uopšte nije Gandalf. Bio je to patuljak s plavom bradom zadenutom u zlatan pojas i veoma sjajnim očima ispod tamnozeleno kapuljače. Čim su se vrata otvorila, on se ugura unutra, baš kao da je najavljen.

Okaćio je ogrtač s kapuljačom na najbliži čiviluk i rekavši: „Dvalin, vama na usluzi!“, duboko se pokloni.

„Bilbo Bagins, vama na usluzi!“, kazao je hobit, suviše iznenađen da bi ga išta pitao u tom času. Kad je tišina koja je usledila postala neugodna, dodade: „Upravo sam spremio čaj; molim vas da mi se pridružite.“ Možda malo ukočeno, ali u najboljoj nameri. A šta biste vi radili da nepozvan patuljak uđe i okaći svoje stvari u vašem predsoblju bez ijedne reči objašnjenja?

Nisu dugo bili za stolom, u stvari jedva da su stigli do trećeg kolača, kad odjeknu drugi, još jači zvuk zvona.

„Izvinite me!“, reče hobit i ustade da otvori vrata.

„Konačno si stigao!“ To se spremao da kaže Gandalfu ovom prilikom. Ali to nije bio Gandalf. Umesto Gandalfa, na pragu je stajao neki veoma star patuljak s belom bradom i jarkocrvenom kapuljačom; i on takođe uđe u kuću čim su se vrata otvorila, kao da je pozvan.

„Vidim da su već počeli da pristižu“, kaza kad ugleda Dvalinov zeleni ogrtač na čiviluku. Pored njega obesi svoj crveni, rekavši: „Balin, vama na usluzi!“, držeći šaku na grudima.

„Zahvaljujem!“, rekao je Bilbo zadihano. To nije bilo ono što je trebalo reći, ali ono *već su počeli da pristižu* veoma ga je uznemirilo. Voleo je goste, ali je voleo i da ih poznaje pre nego što stignu, a i bilo mu je draže da ih sam pozove. Kroz glavu mu prođe užasna misao da će možda ponestati kolača, u kom slučaju će on, kao domaćin –

znao je svoju dužnost i izvršavao ju je ma kako mučna bila – ostati bez kolača.

„Uđite, čaj je poslužen!“, uspeo je da izgovori nakon što je duboko udahnuo.

„Više bi mi prijalo malo piva, ako nemate ništa protiv, dragi moj gospodine“, kazao je belobradi Balin. „Ali nemam ništa protiv kolača – na primer, s kimom, ako ga imate.“

„U izobilju!“, odgovori Bilbo, sam sebe začudivši; i isto tako primeti kako već hita prema podrumu, da napuni kriglu pivom, i prema ostavi, da donese dva divna okrugla kolača s kimom, koja je ispekao tog popodneva da prezalogaji posle večere.

Vrativši se, zatekao je Balina i Dvalina za stolom kako razgovaraju kao stari prijatelji (u stvari su bili braća). Bilbo uz tresak spusti pivo i kolače pred njih, kad glasno odjeknu zvonce na ulaznim vratima jednom, pa još jednom.

„Ovo je sigurno Gandalf“, pomisli dok je huktao niz hodnik. Ali nije bio. Bila su to još dvojica patuljaka, obojica s plavim kapuljačama, srebrnim pojasevima i žutim bradama; svaki je nosio torbu s alatom i ašov. I uleteše čim su se vrata otvorila – što Bilba jedva da je iznenadilo.

„Šta mogu da učinim za vas, dragi moji patuljci?“, rekao je.

„Kili, vama na usluzi!“, kazao je jedan. „I Fili!“, dodade drugi; obojica skidoše kapuljače i nakloniše se.

„Na usluzi vama i vašoj porodici!“, odgovori Bilbo, setivši se ovoga puta pravila lepog ponašanja.

„Vidim da su Dvalin i Balin već ovde“, rekao je Kili. „Hajde da se pridružimo rulji!“

„Rulja!“, pomisli gospodin Bagins. „Ne sviđa mi se ta reč. Stvarno moram da sednem na tren da se saberem i da popijem nešto.“ Jedva da je otpio malo – u uglu, dok su patuljci sedeli za stolom, razgovarajući o rudnicima i zlatu i nevoljama s goblinima, i poharama zmajeva, i mnoštvu drugih stvari koje on nije razumeo, niti je hteo da razume jer su zvučale odviše avanturistički – kad cinci-cinci-linci, ponovo se oglasi njegovo zvono, kao da je neki bezobrazan mali hobit pokušavao da ga iščupa.

„Neko zvoni!“, kazao je trepćući.

„Neka četvorica, rekao bih po zvuku“, rekao je Fili. „Osim toga, opazili smo ih iza sebe u daljini dok smo dolazili ovamo.“

Siroti mali hobit sedeo je kao okamenjen u predvorju spustivši glavu u šake, i pitajući se šta se to dogodilo, i šta će se još dogoditi, i nameravaju li da ostanu na večeri. Tad zvono zazvoni jače nego ikad, i on morade da pojuri prema vratima. Nisu bila četvorica, nego *petorica*. Pristigao je još jedan patuljak dok se on majao po predvorju. Jedva da je pustio kvaku, kad se svi nađoše unutra, klanjajući se i govoreći „vama na usluzi“ jedan za drugim. Zvali su se: Dori, Nori, Ori, Oin i Gloin; i dok si trepnuo, dva ljubičasta ogrtača, sivi ogrtač, smeđi

ogrtač i beli ogrtač visili su na čiviluku, a njihovi vlasnici marširali prema ostalima, zadenuvši široke šake u zlatne i srebrne pojaseve. Ovo je već stvarno ličilo na rulju. Neki su tražili svetlo pivo, neki tamno, jedan je zahtevao kafu, a svi kolače, tako da je naš hobit izvesno vreme bio veoma zauzet.

Veliki lonac za kafu bio je baš stavljen na ognjište, kolača s kimom je nestalo, a patuljci su upravo navalili na pogačice s maslacem, kad se začu glasno kucanje. Ne zvonce, nego grubo tup-tup po hobitovim prekrasnim zelenim vratima. Neko je lupao štapom!

Bilbo pojuri hodnikom, veoma ljut, i sasvim zbunjen i pokunjen – ovo je bila najneprijatnija sreda koje se sećao. Naglo je otvorio vrata, i svi su upali unutra, jedan preko drugog. Još patuljaka, četvorica! A iza njih je stajao Gandalf, oslanjajući se na štap i smejući se. Bio je prilično ulubio ta prelepa vrata; takođe je i izbrisao tajni znak kojim ih je obeležio prethodnog jutra.

„Polako! Polako!“ kazao je. „To ne liči na tebe, Bilbo, da puštaš prijatelje da čekaju na otiraču, pa onda da otvoriš tako kao iz puške! Dozvoli mi da ti predstavim Bifura, Bofura, Bombura i posebno Torina!“

„Vama na usluzi!“, rekoše Bifur, Bofur i Bombur postrojivši se. Zatim okačiše dva žuta i jedan bledozeleni ogrtač; i još jedan nebeskoplavi s dugom srebrnom kićankom. Ovaj poslednji je pripadao Torinu, izuzetno važnom patuljku, u stvari nikom drugom do velikom

Torinu Hrastoštitu, kojem se uopšte nije dopalo što je pao na Bilbov otirač, a Bifur, Bofur i Bombur preko njega. Tim pre što je Bombur bio izuzetno debeo i težak. Torin je zapravo bio veoma ohol, i nije spomenuo ništa o *usluzi*, ali siroti gospodin Bagins se toliko izvinjavao da je na kraju i on progundao: „Molim vas, ne spominjite to više“, i prestao da se mršti.

„Sad smo svi ovde!“, uzviknu Gandalf, posmatrajući niz od trinaest ogrtača – najboljih svećanih ogrtača na zakopčavanje – i svoj šešir na čiviluku do njih. „Veoma veseo skup! Nadam se da je ostalo nešto jela i pića i za okasnele goste! Molim? Čaj! Ne, hvala! Za mene malo crnog vina.“

„I za mene“, rekao je Torin.

„I džem od malina i pitu od jabuka“, kazao je Bifur.

„I pitu sa suvim voćem i sir“, rekao je Bofur.

„I pitu s mesom i salatu“, kazao je Bombur.

„I još kolača... i piva... i kafe, ako vam nije teško“, doviknuše ostali patuljci kroz vrata.

„Dodaj i koje jaje, staro momče!“, doviknu Gandalf za njim, dok je hobit ukočeno koračao prema ostavama. „I donesi usput hladnu piletinu i turšiju!“

„Izgleda da poznaje moju ostavu koliko i ja!“, pomisli gospodin Bagins potpuno zbunjen, i počinjući da se pita nije li mu najuzasnija pustolovina došla pravo u kuću. Dok je povadio sve flaše i posuđe, noževe i viljuške, čaše i tanjire, kašike i gomilu ostalih stvari naslaganih

na poslužavnicima, bio je veoma zadihao, crven u licu i zlovoljan.

„Bestraga s tim patuljcima!“, rekao je on naglas. „Zašto ne dođu da mi pomognu?“ I gle čuda! Na vratima kuhinje pojavio se Balin i Dvalin, a za njima Fili i Kili, i dok si rekao *nož*, odneli su poslužavnike i nekoliko manjih stolova u trpezariju i začas ih postavili.

Gandalf je seo u čelo stola okružen trinaesticom patuljaka; a Bilbo se spusti na stoličicu pored ognjišta grickajući biskvit (naglo je izgubio apetit) i praveći se kao da je sve to oko njega sasvim uobičajeno, i nimalo avanturistički. Patuljci su jeli i jeli, razgovarali i razgovarali, a vreme je prolazilo. Konačno su odmakli stolice, a Bilbo ustade da sakupi tanjire i čaše.

„Pretpostavljam da ćete svi ostati na večeri?“, kaza najuljudnijim glasom, trudeći se da ne bude nametljiv.

„Naravno!“, rekao je Torin. „I posle večere. Biće prilično kasno kad završimo posao, ali pre toga nam treba muzika. Sad da pospremimo!“

Na to dvanaestorica patuljaka – bez Torina, koji je bio suviše važna osoba i nastavio razgovor s Gandalfom – skočiše na noge, i sve složiše na visoke hrpe. A zatim se razleteše, ne čekajući poslužavnike, noseći nakrivljene stubove tanjira, i to jednom rukom, i svaki s bocom na vrhu, dok je hobit trčao za njima skoro cičeći od straha: „Molim vas, pažljivo!“ i „Molim vas, ne mučite se! Mogu ja sam“. Patuljci su samo zapevali:

*Okrnji čaše, polupaj tanjire!
Istupi noževe i viljuške savij!
Jer Bilbo Bagins baš mrzi to...
Zapali čepove i boce razbij!*

*Iseci stolnjak, u mast ugazi!
Na pod ostave mleko prolj!
Pored kreveta kosti ostavi!
Svaka vrata vinom zalij!*

*Tanjire ubaci u ključali kotao;
Motkom ih isitni kao tucanik;
A kad završiš, sve one cele
Otkotrljaj snažno niz hodnik!*

*Jer Bilbo Bagins baš mrzi to!
Pazite! Pazite to posude svo!*

I naravno da nisu ostvarili nijednu od tih strašnih pretnji, i sve je bilo oprano i očišćeno i vraćeno na svoje mesto, i to munjevitom brzinom, dok se hobit vrteo po kuhinji pokušavajući da vidi šta oni to rade. Kad su se vratili u trpezariju, nađoše Torina s nogama na rešetki kamina kako puši lulu. Ispuštao je ogromne kolutove dima, i oni bi odlazili kud god im naredi da odu – u dimnjak, ili iza časovnika koji je visio iznad kamina, ili ispod stola, ili prema tavanici; ali kud god bi otišli, nisu

bili dovoljno brzi da izmaknu Gandalfu. Puf – odaslao bi on manji kolut dima iz svoje kratke zemljane lule pravo posred svakog od Torinovih kolutova. Tad bi Gandalfovi kolutići dima pozeleneli i vraćali se da lebde nad njegovom glavom. Oko njega se već stvorio oblak dima, usred kojeg je na prigušenom svetlu izgledao čudnovato i čarobnjački. Bilbo je stajao mirno i posmatrao – on je obožavao kolutove dima – a onda odjednom pocrvene setivši se kako se pravio važan juče ujutro zbog kolutova dima koje je ispuštao i koje je vetar odnosio preko Brda.

„A sad muzika!“, kazao je Torin. „Donesite instrumente!“

Kili i Fili otrčaše po svoje torbe i vratiše se s malim violinama; Dori, Nori i Ori izvadiše flaute odnekud ispod kaputa; Bombur dovuče bubanj iz predvorja; Bifur i Bofur doneše klarinete koje su bili odložili među štapove. Dvalin i Balin rekoše: „Izvinite nas, svoje smo ostavili na tremu!“ „Donesite usput i moju!“, rekao je Torin. Vratiše se s violama velikim kao oni sami, i s Torinovom harfom zamotanom u zelenu tkaninu. Bila je to divna zlatna harfa i, samo što ju je Torin dodirnuo, muzika je odjednom počela, tako iznenadna i milozvučna da je Bilbo zaboravio na sve ostalo, i odlebdeo je u mračne zemlje obasjane čudnom mesečinom, daleko iza Prekovođa, i još dalje od svoje hobitske rupe u Podbrđu.

Tama je ušla u sobu kroz prozorčić koji je gledao prema Brdu; plamen je treperio – bio je april – a oni su

nastavljali sa svirkom, dok se senka Gandalfove brade pomicala po zidu.

Tama je ispunila celu sobu, i vatra se polako ugasila, senke su nestale, a oni su još svirali. I iznenada, prvo jedan, a onda i ostali, počеше da pevaju uz muziku, grlenu pesmu patuljaka iz skrovitosti njihovih drevnih domova; a ovo je kao odlomak njihove pesme, ako je bez muzike to uopšte pesma.

*Daleko iznad maglovitih planina
Do dubokih tamnica i starih pećina
Mi moramo otići pre ovog svitanja
U potragu za čarobnim zlatom iz davnina.*

*Patuljci drevni baciše moćne čini,
Dok čekići odjekivahu zvonom u tišini,
Na mestima skrovitim, gde mrak spava,
U šupljim hodnicima u planini.*

*Za drevnog kralja, vilovnjaka gospodara
Što ima blaga mnogo tovara
Kovali su i pravili, svetlost zarobili
Hrpa dragulja u balčak mača se pretvara.*

*Na srebrne ogrlice vešto okačiše
Rascvetale zvezde, na krune natakoše
Vatru zmaja, uvijena žica spaja
Svetlost meseca i sunca što je upletoše.*

*Daleko iznad maglovitih planina
Do dubokih tamnica i starih pećina
Moramo bez pitanja otići pre svitanja
Da tražimo začarano zlato iz davnina.*

*Tamo su pehari što ih sebi praviše
I zlatne harfe, kud se ići ne usudiše
I tamo su dugo ležali, i pesme su pevali
Što ih ni ljudi ni vilovnjaci ne čuše.*

*Borovi su na visini urlali,
Vetrovi su u noći hućali.
Vatra se crvenela, toplota se širila;
Plamenovi stabala zemlju osvetljavali.*

*Zvona su u dolini zvonila,
Bleda muška lica se podigla;
Tad mržnja zmajeva, od vatre sjajnija,
Kuće i tornjeve krhke im slomila.*

*Planina se pod mesecom dimila;
Patuljcima se sudbina ukazala.
Menjahu svoj dvorac za smrtni ropac
Ispod meseca i njegovih stopala.*

*Daleko iznad sumornih planina
Do dubokih tamnica i mračnih pećina*

*Moramo bez pitanja otići pre svitanja
Da otmemo mu harfe i zlato iz davnina.*

Dok su pevali, hobit je osetio ljubav prema divnim rukotvorinama, stvorenim pomoću veštine i čarolije, kako struji kroz njega, žestoku i nepoverljivu ljubav, žudnju u srcima patuljaka. Zatim se nešto tukovsko probudilo u njemu, i poželeo je da otputuje i vidi te visoke planine, oslušne šum borova i vodopada, istražuje pećine, i nosi mač umesto štapa. Pogledao je kroz prozor. Na tamnom nebu iznad drveća videle su se zvezde. Mislio je na dragulje patuljaka koji svetlucaju u tamnim pećinama. Iznenada, u šumi u Prekovođu zablista plamen – neko je verovatno palio vatru – i on pomisli kako se zmajevi-pljačkaši nastanjuju na njegovom mirnom Brdu i spaljuju ga. Zadrhtao je; i začas je ponovo bio obični gospodin Bagins iz Ulice rupa u Podbrđu.

Ustade drščući. Ni sam nije bio siguran je li pošao po lampu ili se samo pravio da ide po nju kako bi izišao i sakrio se iza bačvi piva u podrumu, i ostao tu dok svi patuljci ne odu. Odjednom je postao svestan da su muzika i pevanje prestali i da ga svi posmatraju, očima koje svetle u tami.

„Kuda ćeš?“, upita Torin, tonom koji je nagoveštavao da su mu poznate obe misli koje su se motale po hobitovoj glavi.

„Hteo sam da donesem lampu“, kazao je Bilbo pokajnički.

„Mi volimo mrak“, rekoše patuljci. „Mrak za mračne poslove! Ima još mnogo sati do zore.“

„Naravno!“, reče Bilbo, i sede žurno. Promaši stoličicu i sede na ogradu kamina, srušivši žarač i lopatu s treskom.

„Pssst!“, kazao je Gandalf. „Neka Torin govori!“ A Torin ovako poče.

„Gandalf, patuljci i gospodine Baginse! Sastali smo se u kući našeg prijatelja i suzaverenika, najizvršnijeg i najodvažnijeg hobita – neka mu dlaka na nožnim prstima nikad ne opadne! Sve pohvale za njegovo vino i pivo!“ Tu je zastao da udahne i sačeka hobitov mogući učtiv odgovor, ali komplimenti kao da se nisu ticali sirotog Bilba Baginsa, kome su usne drhtale u znak protesta što je nazvan *odvažnim* i, što je još gore, *suzaverenikom*, ali nije pustio ni glasa, toliko je bio zabezeknut. Torin je nastavio:

„Sastali smo se da razmotrimo svoje planove, načine, sredstva, smernice i zamisli. U sam cik zore počeće naše dugo putovanje, putovanje s kojeg se neki od nas, a moguće i niko (izuzimajući našeg prijatelja i savetnika, domišljatog čarobnjaka Gandalfa) neće vratiti. Ovo je svečani trenutak. Cilj nam je, nadam se, svima dobro poznat. Za uvaženog gospodina Baginsa, i neke od mlađih patuljaka (mislim da tu spadaju Kili i Fili, na primer), prava situacija u ovom trenutku možda zahteva kratko objašnjenje.“

To je bio Torinov stil. On je bio važan patuljak. Da ga ništa nije sprečilo, on bi verovatno nastavio ovako

VELIKI MODERNI KLASIK
I UVOD U GOSPODARA PRSTENOVA
sa fantastičnim ilustracijama Alana Lija

Kad Bilbo ponovo proviri s ulaza, učini mu se da Smaug stvarno spava dubokim snom, skoro mrtav i ugašen, a brkanje mu je zvučalo kao slabašno šištanje pare. Upravo se spremao da ude, kad iznenada spazi tanak i prodoran zrak crvenila ispod spuštenog kapka Smaugovog levog oka. Samo se pretvarao da spava! Motrio je na ulaz...

Bilbo Bagins, koga su čarobnjak Gandalf i družina patuljaka odveli od udobnog, ležernog života u hobitskoj rupi, našao se usred avanture čiji je cilj otimanje blaga koje je skupio Smaug Veličanstveni, veoma velik i opasan zmaj. Bilbo – prilično nevoljno, doduše – prihvata ulogu u tom pohodu, i iznenaduje čak i sebe snalažljivošću i provalničkom veštinom!

„Besprekorno remek-delo...

Jedna od najuticajnijih knjiga našeg doba.“ – *Tajms*

Alan Li je jedan od najcenjenijih savremenih ilustratora fantastike. Bio je konceptualni dizajner filmske trilogije *Gospodar prstenova*, a trenutno radi na trilogiji *Hobit*.

Kod nas i u svetu poznat je i po predivnim ilustracijama u knjizi *Vile i vilenjaci*.